

Modelprojekt om elevmægling på Hjortespring Skole

Projektbeskrivelse

Baggrund

Hjortespring Skole har gennem en årrække sat fokus på at skabe trivsel for alle ved at skabe en kultur med fællesskab og ansvarlighed i centrum. Igennem udviklingsprojektet Skolens Sociale Liv, som skolen deltog i fra 2000 – 2002, er der arbejdet med skolekulturen og relationskompetencer gennem

- Fællesskab og forskelligheder
- At opbygge og fastholde venskaber
- Konstruktiv konflikthåndtering

Hjortespring Skole ønsker at bygge videre på erfaringerne og kompetencerne fra Skolens Sociale Liv og fortsætte indsatsen bl.a. gennem mægling som et perspektiv og en metode til at håndtere konflikter ansvarligt, kompetent og konstruktivt. I Skolens Sociale Liv var fokus primært rettet mod en kvalificering af lærernes viden og handlekompetence i konflikthåndtering. Med mægling rettes blikket nu direkte på eleverne og deres aktive inddragelse og handlekompetence i konstruktiv konfliktløsning.

Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) retter over en periode speciel fokus på forebyggelse og bekæmpelse af mobning i grundskolen, herunder med en særlig interesse for at udvikle metoder og modeller for konfliktløsning som en del af skolekulturen og som en del af lærere og elevers sociale handlekompetence. Det sker som en del af regeringens udviklingsprogram "En skole i bevægelse", afsnit 4,1 "Tryghed for alle".

På ovenstående baggrund indgår Hjortespring Skole og DCUM et samarbejde om at udvikle en model for mægling i grundskolen, herunder specielt med fokus på elevers mægling blandt elever ved mindre konflikter.

Målgruppe

Som modelprojekt henvender projektet sig i første omgang til Hjortespring Skoles 6. årgang for henholdsvis skoleåret 2003/04 og skoleåret 2004/05. I løbet af foråret 2005 skal et elevmæglerkorps med elever fra de omtalte årgange virke på Hjortespring Skole for eleverne fra 7. klassetrin og nedefter. Eleverne skal igennem forskellige kurser i konfliktløsning og mægling med henblik på at opnå viden om konflikter og løsningsmuligheder samt om mæglingens principper, roller og proces.

Ideen med at indføre elevmægling på skolen er, at eleverne skal inddrages langt mere aktivt og tildeles en handlekompetent rolle i forhold til konflikter mellem deres kammerater på skolen. Elever har en anden viden og erfaring om det sociale liv i skolen end de voksne (lærerne) har. Ofte har eleverne en tavs viden om, hvad der sker i elevers interne samspil samt en forståelse for og kropsliggjort viden om venskaber, uvenskaber/fjendskaber, om at være med og ikke med osv. Elever har desuden en anden status og position som jævnaldrende og som tilhørende en fælles gruppeidentitet som elever, og ikke en identitet som voksen og dermed ansat på skolen. Disse forhold/ressourcer er afgørende for udviklingen af elevernes handlekompetence og motivation til selv aktivt at løse konflikter.

Det er hensigten, at projektet skal aktivere denne tavse viden/ressource hos eleverne, udvikle deres sociale kompetencer, der gør eleverne i stand til selv at løse konflikter på en konstruktiv måde. Elevmæglerne skal gennem kurser og træning i mægling opnå indsigt i mægling som metode til konfliktløsning. Det er hensigten, at elevmæglerne skal mægle ved konflikter mellem andre elever, når eleverne får det tilbudt eller selv opsøger elevmæglerne. Mæglingen skal ske ud fra et princip om frivillighed. Elevmæglerne har minimum én kontaktlærer, som de kan søge råd og vejledning hos. Elevmæglerne skal ikke mægle ved

større konflikter, ved mobning eller på udskolingstrinnet. I disse situationer har lærerne fortsat det fulde ansvar.

På sigt er det hensigten, at mægling og konstruktiv konfliktløsning skal være en naturlig del af Hjortespring Skoles kultur – både blandt elever og lærere.

DCUM's målgruppe er på sigt hele grundskoleområdet gennem en kampagne, der skal sprede erfaringer, viden, undervisningsmaterialer, rapporter og andre kampagne- og formidlingsmaterialer om konfliktløsning og mægling i grundskolen.

Mål

Målet er at skabe en demokratisk og ansvarlig kultur med fællesskab og trivsel i centrum, herunder et bedre psykisk undervisningsmiljø med fokus på sociale kompetencer på Hjortespring Skole gennem indførelse af mægling som konfliktløsningsmetode blandt eleverne. En metode, som virker til at udvikle en konstruktiv konfliktløsningskultur og til at udvikle den enkeltes kompetencer i en konstruktiv og ansvarlig retning, der gør, at konflikter løses mere effektivt – et forhold der medvirker til at forebygge mobning. Det overordnede mål for DCUM er derudover at udvikle en model for skolemægling i den danske grundskole, hvor eleverne inddrages som mæglere – en model som andre skoler kan få gavn af.

Delmålene er:

- At aktivere elevernes ressourcer og styrke deres handlekompetence til konstruktiv konfliktløsning og dermed udvikle elevernes sociale og kommunikative kompetencer.
- At fremme et trygt undervisningsmiljø gennem fælles sprog og forståelse for konstruktiv konfliktløsning.
- At løse konflikter på en mere systematisk, bevidst og effektiv måde.
- At udvikle og formidle redskaber og værktøj til elevmægling.
- At udvikle undervisningsforløb/materiale.
- At udvikle en model for implementering på Hjortespring Skole.

Aktiviteter

Der afholdes løbende projektudviklingsmøder mellem DCUM og Hjortespring Skoles ledelse samt med lærerrepræsentanter for tovholdergruppen (sammensat under projekt "Skolens sociale liv", som nærværende projekt er en udbygning af) på skolen. Hjortespring Skole holder løbende øvrigt personale og forældre orienteret om projektet.

De aktiviteter, der skal iværksættes for at nå de ønskede mål og delmål, er følgende:

- Gennemførelse af et mæglingskurs for 6. årgang i skoleåret 2003/04 (fire klasser) samt for 6. årgang i skoleåret 2004/05. Kurserne afholdes af lærere fra tovholdergruppen (tovholderne).
- Introduktions – og evt. opfølgingsmøder med de to 6. årgangs lærerteams. Udføres af tovholderne.
- Sammensætning af et korps af elevmæglere fra de to årgange, der har gennemgået skolens interne mæglingskursus. Tovholderne i samarbejde med DCUM.
- Udvikling af og gennemførelse af kursus og træning i mægling for korpset af elevmæglere. Tovholderne i samarbejde med DCUM.
- Elevmæglerne introduceres og virker på skolen. Tovholderne, ledelsen på skolen og DCUM er ansvarlige herfor.
- Deltagelse i netværksmøder med andre skoler, der arbejder med konfliktløsning og mægling. DCUM organiserer.
- Udarbejdelse af undervisningsforløb, materiale og model for elevmægling. DCUM i samarbejde med tovholderne.
- Procesevaluering og dokumentation af modelprojektet. DCUM i samarbejde med tovholderne samt ledelsen på skolen.

- Udarbejdelse af implementeringsplan for skolemægling på Hjortespring Skole. Skolens ledelse er de ansvarlige.
- Eventuelt producere en dokumentar- og/eller undervisningsfilm om elevmægling til brug for spredning og formidling. DCUM er de ansvarlige.

Succeskriterier og evaluering

Mål og delmål er processuelle størrelser, der omsættes i praksis via de forskellige aktiviteter. Det kræver derfor en løbende evaluering af projektets forskellige aktiviteter, ligesom der også vil blive udarbejdet en intern evaluering ved projektet afslutning. Den løbende procesevaluering og interne slutevalueringen vil forholde sig til mål og delmål samt aktiviteternes anvendelighed/succes i praksis. Hjortespring Skole kan selv løbende måle gennem:

- Undervisningsmiljøvurderinger (UMV).
- Trivsels- og mobbeundersøgelser på klasser/årgange
- Elevmæglernes log- eller evalueringsbøger
- Elevsamtaler
- Ledelsens årlige samtaler med lærerteam
- Forældresamtaler og forældremøder

DCUM afholder løbende projekt- og evalueringsmøder med tovholderne samt en repræsentant for skolens ledelse. DCUM forestår dokumentation og intern evaluering ved projektets start og afslutning. Metodisk vil DCUM anvende fokusgruppeinterviews, spørgeskemaer og eventuelt observation på skolen.

Organisering, roller og opgaver i samarbejdet

Projektets succes forudsætter et tæt og forpligtende samarbejde mellem Hjortespring Skole og DCUM. En repræsentant for Hjortespring Skoles ledelse samt tre lærere fra den omtalte tovholdergruppe fra projektet om Skolens Sociale Liv deltager aktivt i samarbejdet. Tovholderne er de udførende aktører i hverdagen på Hjortespring Skole. Ledelsen indgår aktivt i styringen af projektet og er ansvarlige for at tilvejebringe rammerne for og ressourcerne til projektets gennemførelse samt videre forankring på skolen.

DCUM bidrager aktivt til projektudviklingen med viden, faglig sparring, dokumentation og evaluering. Sammen med ledelsen på Hjortespring Skole er DCUM ansvarlig for at tilrettelægge de løbende projektmøder samt for at iværksætte og følge op på de forskellige aktiviteter. DCUM bidrager med økonomisk støtte til aktiviteter, der kræves direkte til samarbejdet og koordinering med DCUM. DCUM er ansvarlig for den overordnede ledelse af projektet og koordinerer i forhold til eventuelle eksterne partnere/aktiviteter, der anses for fremmede for projektet. DCUM er endvidere ansvarlig for formidling af projektet og dets resultater til grundskoleområdet i forbindelse med udviklingsprogrammet "En skole i bevægelse".

Tidsplan

Samarbejdet i modelprojektet starter november 2003 og forventes afsluttet ved udgangen af skoleåret 2004/05, dvs. juli 2005. Samarbejdet kan inddeles i fem faser: 1) en indledende planlægningsfase, som fortsætter over i 2) næste fase, som er undervisning af 6. årgangselever i konfliktløsning og mægling, 3) en tredje fase, som er skabelsen af elevmæglerkorpset, 4) en fjerde fase som er implementeringen af elevmæglerkorpset på skolen samt 5) en femte evalueringsfase, der fortsætter ind i skoleåret 2005/06, hvor en intern slutevaluering af skolemægling på skolen gennemføres. Derfor fortsætter projektet for DCUM's vedkommende i skoleåret 2005/06 med slutevaluering, rapportskrivning, materialeudgivelse, spredning og formidling gennem en kampagne, der indgår som en del af udviklingsprogrammet "En skole i bevægelse". Der vil blive udarbejdet særskilt projektbeskrivelse med tidsplan for denne kampagne, ligesom der skal indgås en særskilt aftale med Hjortespring Skole om slutevaluering samt skolens bidrag til kampagnen, evt. i form af konference og workshop.

For projektsamarbejdet mellem Hjortespring Skole og DCUM er følgende tidsplan udtryk for den overordnede planlægning i projektets forskellige faser. Tidsplanen skal betragtes som foreløbig, idet den er et aktivt redskab til overblik og styring i projektet og derfor løbende vil blive revideret, som projektet udvikler sig.

Fase 1: november 2003 – juni 2004 – planlægning

- November 2003 afholdes indledende møde mellem Hjortespring skole (ledelsen og tovholderne) og DCUM.
- Den 9. januar 2004 afholdes planlægningsmøde mellem Hjortespring Skole og DCUM.
- Januar og februar 2004 laver DCUM en forundersøgelse, der skal dokumentere afsæt for projektets videre udvikling og resultater. Undersøgelsen gennemføres som fokusgruppinterviews blandt elever og lærere på 6. årgang. DCUM sammenfatter resultatet i en rapport.

Fase 2: februar 2004 – primo november 2004 – undervisning af 6. årgangs elever i konfliktløsning og mægling

- Over en periode fra februar til maj 2004 planlægger og afholder tovholderne et 9 timers kursus – som formiddagsarrangementer på tre på hinanden følgende dage – i konfliktløsning og mægling for hver af de fire 6. klasser. Forud for kurserne deltager tovholderne i 6. årgangs teammøde, hvor der orienteres om forløbet og uddeles informationspapirer til forældrene. Kurserne evalueres af eleverne.
- Maj 2004 deltager DCUM som observatør i et af kurserne i 6. klasse.
- Maj 2004 afholdes samlet evalueringsmøde om mæglingskurser mellem tovholderne, ledelsen og DCUM.
- Sommerferie.
- På baggrund af forundersøgelserne, evalueringsmøderne og de hidtidige erfaringer med mæglingskurserne udarbejder DCUM i juli/august 2004 projektbeskrivelse og samarbejdsaftale.
- DCUM undersøger mulighederne for filmproduktion og et samarbejde med DR Undervisning.
- I august og september informerer tovholderne og ledelsen om mæglingsprojektet til 6. årgangsteam, den øvrige personalegruppe på afdelingsmøder, til skolebestyrelsen samt i skolebladet.
- I uge 40 afholdes et planlægningsmøde mellem tovholderne, ledelsen og DCUM vedrørende næste fase, elevmæglerkorpsets sammensætning og strukturen.
- Der gennemføres evt. en mobbeundersøgelse på skolen (evt. mobbenøglen).
- I uge 43, 44 og 45 afholder tovholderne det samme 9 timers kursus i konfliktløsning og mægling for den nye 6. årgang. Årgangsteam og forældre informeres forinden.
- Primo november 2004 afholdes opsamlings- og evalueringsmøde mellem tovholderne, ledelsen og DCUM.

Fase 3: medio november 2004 – medio januar 2005 – elevmæglerkorps skabes

- Medio november 2004 deltager tovholderne i et netværksmøde med andre skoler, der også arbejder med konfliktløsning og mægling. Netværksmødet arrangeres af DCUM.
- Medio november 2004 forbereder tovholderne sammen med DCUM ansøgningskemaer og kriterier for udvælgelse til et korps af elevmæglere. Ansøgningskemaerne deles ud til 6. og 7. årgangs elever, der alle har deltaget i mæglingskurser.
- Primo december 2004 afholdes evt. samtaler med de elever, der har ansøgt om at blive elevmægler og korpset sammensættes.
- December 2004 udvikles en "værktøjskasse" til brug for elevmæglerne. Tovholderne.
- I januar 2005 afholder tovholderne og DCUM et 8 timers kursus i mægling for de udvalgte elever.

Fase 4: medio januar 2005 – juni 2005 – implementering af elevmægling på skolen

- Medio januar 2005 lyder startskuddet for elevmæglernes virke på skolen: evt. event på skolen; elevkorpset skal på besøg i alle klasser; forældrene skal orienteres generelt, og forældre til elevmæglere specifikt; lærerne orienteres igen på afdelingsmøder, der afholdes evt. indskolingsmøde og elevrådet skal også specifikt orienteres.

- Vagtplan udarbejdes samt plan for fælles møder og supervision mellem elevmæglerne og tovholderne.
- Medio marts 2005 udarbejdes en plan for mæglerkorpsets videreførelse på skolen.
- Fra marts og frem til sommerferien udarbejdes model for elevmægling til brug for andre skoler.
- I denne periode vil DCUM et par gange besøge skolen og korpset. Projektmøder vil blive lagt ind.
- Ultimo maj 2005 afholder DCUM igen et netværksmøde for skoler, der arbejder med konfliktløsning og mægling.

Fase 5: maj – juni 2005 – evaluering

- DCUM evaluerer projektfasen.
- Diverse materialer, herunder undervisnings- og evalueringsmateriale indsamles og gennemgås med henblik på formidlingsmateriale.
- Evt. aftaler mellem Hjortespring Skole og DCUM for kommende skoleår aftales.
- DCUM forbereder formidlingsprodukter til efteråret 2005.
- DCUM foretager en intern slutevaluering af elevmægling på Hjortespring Skole i skoleåret 2005/06.